

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

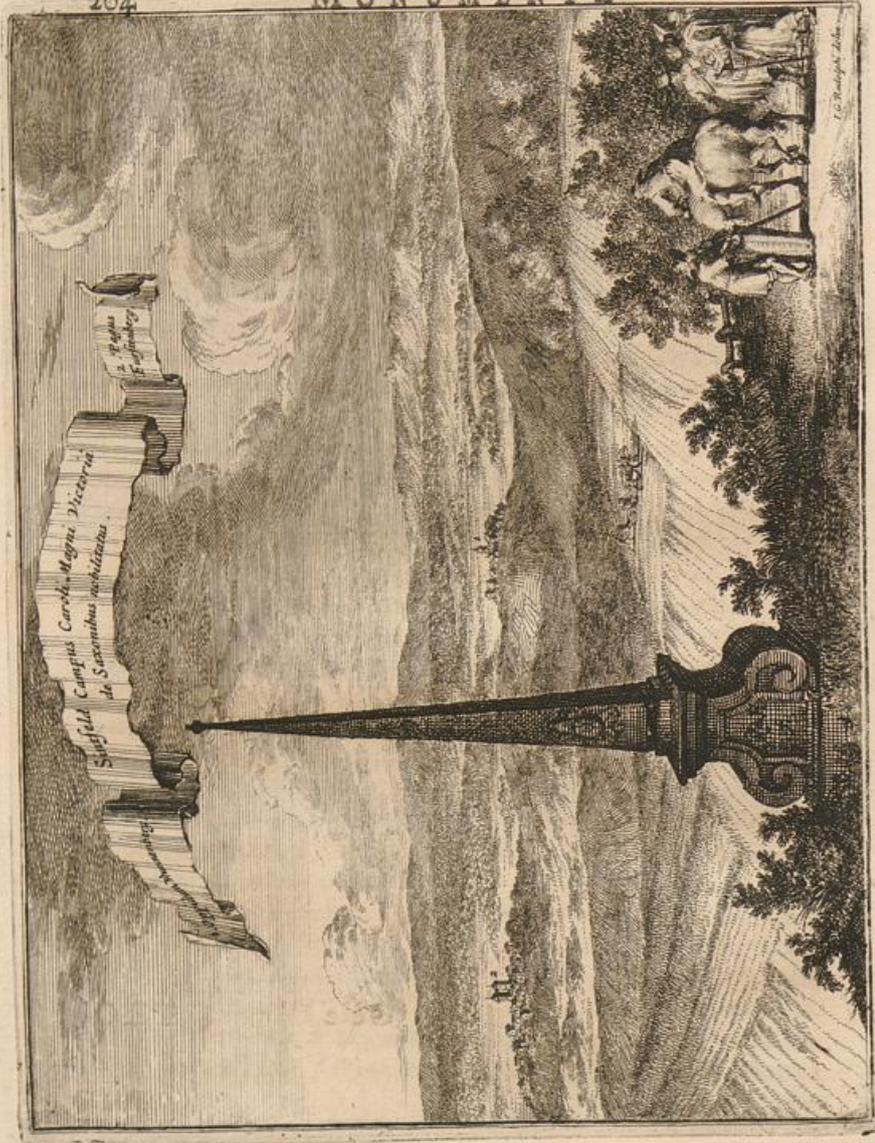
Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Amstelodami, 1672

Tropaea Carolim. Francorum Regis, In Campo Sintfeld.

urn:nbn:de:hbz:466:1-7830

TROPÆA CAROLI M.

FRANCORUM REGIS,

IN CAMPO SINTFELD.

MEMORIÆ. SACRUM

NUNC. UBI. FERTILIBUS. LATE. FLAVESCIT. ARISTIS
 TAM. CERERI. GRATUS. QUAM. SPATIOSUS. AGER
 OLIM. CAMPUS. ERAT. QUO. PRÆLIA. SAXO. MINATUS
 FRANCORUM. SIGNIS. OBVIA. SIGNA. TULIT
 SED. VICTUS. CESSIT. TITULO. VICTORIA. DONAT
 MOENIA. VICINO. CONSPICIENDA. JUGO
 SI. MARATHON. PERSIS. NOMEN. FATALE. PEREMPTIS
 MILTIADÆ. JACTAT. CLARA. TROPÆA. DUCIS
 GLORIA. MAJOR. ERIT. CAROLI. QUI. PARCERE. VICTIS
 MALUIT. HOSTILI. QUAM. JUGULARE. MANU

FERDINANDUS. DEI. ET
 APOSTOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCO-
 PUS. PADERBORNENSIS. COADJUTOR
 MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS
 COMES. PYRMONTANUS. ET. LIBER. BA-
 RO. DE. FURSTENBERG

CAROLO. M. FRANCORUM. REGIS. SAXONIBUS. IN
 CAMPO. SINTFELD. AN. DCCXCIV. SUBACTIS. ET
 TERTIA. EORUM. PARTE. ALIO. TRADUCTA. DE
 RELIGIONE. CHRISTIANA. ET. PUBLICA. TRAN-
 QUILLITATE. OPTIME. MERITO

M. H. P

Cc 3

NO-

N O T Æ.

1. TAM CERERI GRATUS, QUAM SPATIOSUS
 AGER.] Quamvis hic ager longè latèque patens frumentis hodie abundet, fertiliores tamen segetes illic olim provenisse credibile est, quando frequentibus pagis habitatus diligentius colebatur; qui plerique omnes unà cum oppido *Blankenroda* Sufatensi bello vastati, Theodorico Coloniensi Archiepiscopo & Administratori Paderbornensi, suum debent excidium. Tanti Ecclesiæ Paderbornensi, cujus Sufatum nihil intererat, primum stetit consilium, potentiorè è vicinia Principem cooptandi; qui hanc insuper gratiam Paderbornensibus retulit, ut à Martino V. Pont. Max. An. 1429. VIII. Kal. Decemb. Pontif. ejus An. 13. clam impetratis UNIONIS literis, diœcesin Paderanam Coloniensi conjungere & subjicere studuerit. Sed hæc illius molitio frustra fuit, siquidem Eugenius IV. Pont. Max. ab universis Paderbornensis diœcesis ordinibus de vero Ecclesiæ statu certior factus, hanc *Martini unionem* malâ fide quæsitam, diplomate suo An. 1431. VI. Kal. Julii, Pontif. An. 1. rescidit, & Ecclesiam Paderbornensem Antistitis sui fraude circumventam in integrum restituit.

2. OLIM CAMPUS ERAT.] Quem vita Caroli M. apud Pithæum *Sinifelt*, Annal. Franc. incerti Auct. apud eundem *Sinifelde*, Annal. Fuldens. *Sinifeldt*, Astron. apud Reuberum *Sintfelt*, Adelmus *Smetfeldum* pro *Sinetfeldum*, Regino *Finisfelt* pro *Sinifelt*, Poëta Anonym. *Sinothfeld*, diplomata Ottonis III. Imp. & S. Henrici Regis, infra ad monument. *Sendæ*, *Soretfelt* & *Sorehtfeld*, quasi infœcundum & sterilem campum dicas, & ejusdem Henrici literæ in monument. Saltus Teutoburgiæ editæ, *Sinatfeld* nuncupant. Item literæ Theodori de Herse An. 1445. *de donatione bonorum in devastatis pagis, & marcis in SENTFELDE, in Haren, Knickenhagen, Wulfesen.* Et literæ Stephani, Gerlaci, & Theodori de Malsborch, *de decima*

cima vastati pagi Oselrein in SENTFELDE An. 1481. data, SENTFELDE appellant. Unde, cum hodiernum nomen Sentfelt ab antiquo parum discrepet, miror Reinerum Reineccium, eruditissimum cateroquin scriptorem, & Paderbornensium locorum, utpote qui Steinhemii ad Ambram natus fuit, haud dubiè gnarum, in notis ad Poëtam Anonym. Sendam, Paderbornensis & Lippiensis ditionis vastum desertum, pro Sintfelt, interpretatum. Pari errore labitur Letznerus, qui pro Sentfeld hîc nobis Wintfeld obtrudit; & Henricus Hovellius in speculo Westphaliæ veteris ms. qui Sintfelt in Delbrugia collocat. Vocabulo Felt, campum jam olim appellatum esse, liquet ex Aimoino lib. 2. c. 13. Quo tempore Longobardi relicta Rugorum patriâ venerunt in campos patentes, qui sermone barbarico Felth appellantur. Quid verò illud Sinit, Sini, Sinet, Sinot, Sinat, denoret, equidem nescio. Bernardus Mollerus lib. 5. de Rheno, à synodo, quæ nostratibus hodièdum Sent dicitur, unde Sentgericht, hoc est, iudicium synodicum, hoc nomen deducit; quasi Quintilius Varus, qui jurisdictionibus, agendoque pro tribunali ordine traheret astricta, jus ibi dixerit, sive antiqui nostri Saxones conventus egerint: quibus si æquè notum, usitatumque Centenarum iudicium fuisset, atque Alemannis & Francis fuit (de quo lex Alemannorum, & Beatus Rhenanus lib. 2. rer. German. Regnum siquidem Francorum in Comitatus divisum erat, hi in Centenas: harum autem Præses Centenarius & Centgrafius, Assesores Scabini dicebantur) suspicari forsân liceret campum Sentfeld ex eo denominatum, quòd hujusmodi iudicia illic exercebantur.

3. QUO PRÆLIA SAXO MINATUS.] Saxones etsi tot præliis, tot cladibus fracti, identidem tamen Francorum jugum excussere, quemadmodum victores victique nunquam solidâ, ut Tacitus ait hist. lib. 2. c. 7. fide coalescunt. Quare teste Astron. apud Reuberum An. 794. Rex bipartito exercitu Saxoniâ petere statuit, eo videlicet modo, ut ipse cum dimidia parte copiarum ab Australi parte intraret; Carolus verò filius ejus cum alia medietate Rhenum apud Coloniam trajiceret, & in eandem regionem

ab

ab occidente veniret. Quo factio, licet Saxones in campo, qui SINITFELT vocatur, quasi pralium cum Rege commissuri consedisent, ibique adventum ejus opperirentur, amissa victoria spe, quam sibi paulo antè falso pollicebantur, ad deditionem omnes conversi sunt, victique sine pralio, victoris potestati se subdiderunt. Dederunt igitur obsides, & jurejurando fidem Regi velle servare promiserunt. Eadem, sed brevius, narrat vita Caroli M. apud Pithæum. Saxones autem congregati praparaverunt se ad bellum in campo SINITFELT: sed cum audissent se ex duabus partibus esse circumdatos, timore pleni promiserunt se esse Christianos, & fideles Domino Regi.

4. FRANCORUM SIGNIS OBVIA SIGNA TULIT.] Antiquis Germanis nostris militaria signa fuisse in usu testatur Tacit. de Morib. Germ. effigies, & signa quadam, detracta lucis, in pralium ferunt, & lib. 4. hist. de Civili Batavo & Germanis hiberna legionum Romanarum in Rheni ripa obsidentibus. Hinc veteranarum cohortium signa, inde deprompta silvis lucisque ferarum imagines, ut cuique genti inire pralium mos est, mixta belli civilis externique facie obstupescerant obsessos. Quarum autem fuerint ferarum imagines, nec Tacitus, nec alius ququam declaravit. Omnis generis animalium fuisse, quemadmodum apud Romanos & Ægyptios, maximè credibile esse, ait Cluverius Germ. antiq. lib. 1. c. 49. De Saxonum signis hæc scribit Widekindus Corbeiensis lib. 1. Annal. Hic arripens signum, quod apud eos habebatur sacrum, leonis atque draconis, atque desuper aquilæ volantis insignitum effigie. Francis verò tempore Pharamundi Regis usitatos tres bufones aureos in area nigra, seu nigros bufones in area aurea; à Meroveo ex objecto viso bufones versos in leones; à Clodoveo leones in lilia, quæ cum essent indefinita, Caroli VI. edicto tria retenta, asserit Theodorus Hoppingius Sufatensis in suo de insignibus opere erudito.

5. SED VICTUS CESSIT. TITULO VICTORIA DONAT MOENIA.] Annal. Fuldens. Saxones in SINITFELT congregati à Carolo subacti sunt, & tertius ex eis homo translatus. In Annal. incerti auctor. apud Pithæum eadem iisdem præne verbis referuntur. Ab hac victoria oppidum Wünnenberg in

in agro *Seutfelt* / edito loco situm, nomen accepisse creditur, sicut *Wintfelt* / id est, campus victoriæ, à clade *Variana*. *Lipſius* in notis ad lib. 1. *Annal. Taciti*.

6. SI MARATHON.] *Campi Marathonis, qui abest Athenis circiter millia passuum decem, ingenti Perſarum clade nobilis, meminit Cornelius Nepos in Miltiade. Eundem magnarum & multarum virtutum testem nominat Pomponius Mela lib. 2. vid. Herodotum lib. 6. Pausaniam lib. 1. Justinum lib. 2. Agellium lib. 7. cap. 21.*

7. PERSIS NOMEN FATALE PEREMPTIS.] *Pugnâ Marathonis nihil nobilius, nulla enim unquam tam exigua manus tantas opes prostravit. Cornelius Nepos l. c. Ducenta enim millia Perſæ eo pralio, siue naufragio amiserunt. Justin. l. 2. cap. 9. Oroſius. Ex Atheniensibus contra centum & nonaginta tantum milites desideratos refert Herodotus.*

8. MILTIADÆ JACTAT CLARA TROPÆA DUCIS.] *Miltiadi, qui Athenas totamque Græciam liberavit, talis honos tributus est in porticu, quæ Pæcile vocatur, quum pugna depingeretur Marathonis, ut in decem Prætorum numero prima ejus imago poneretur, isque hortaretur milites, praliumque committeret. Cornelius Nepos l. c. Alterum Miltiadis præmium sunt, tropæa ex hostium manubiis, quibus se à somno quotidie excitari jactabat Themistocles. Cicero 4. *Tuscul. quæst. & Plutarchus. Porro de Græcorum tropæa figendi consuetudine, tum aliunde, tum ex Plutarchi Pelopida, & Cornelii Nepotis Datame liquet. Quinam autem primi inter Romanos tropæa posuerint, tradit Florus lib. 3. cap. 2. Domitius, inquit, Abenobarbus, & Fabius Maximus, ipsis quibus dimicaverant locis, saxeas erexere turres, & de super exornata armis hostilibus tropæa fixere, cum hic mos inusitatus fuerit nostris. Nunquam enim populus Romanus hostibus domitis suam victoriam exprobravit. Quod sanè Germanicus Cæsar Germanis, Arminii militibus, in campo *Idistaviso*, prope *Eisdorffium*, haud procul *Mindâ*, inter *Oldendorpium* & pagum *Stemmen* / si *Cluverio* credimus, si verò *Lipſio*, in notis ad *Tacit. Annal. lib. 2. n. 44. infra Bremam, mare versus, ad pagum *Begeſack* /***

superatis haud observavit: ita enim hac de re scribit Tacit. lib. 2. *Annal. Miles in loco praelii Tiberium Imperatorem salutavit. struxitque aggerem, & in modum tropaeorum arma, subscriptis victarum gentium nominibus, imposuit. Haud perinde Germanos vulnera, luctus, excidia, quam ea species dolore & irâ adfecit. Chytræus in deliciis itinerum, tradit hæc tropæa stetisse erecta cis Vifurgim in Comitatu Diepholtano, prope stagnum Dumeram.*

9. QUI PARCERE VICTIS MALUIT.] Sic Carolus tertio quôque Saxonum, quos in *Sintfelt* subegerat, ut supra meminimus, in alias oras traducto, reliquis supplicibus, more suo ignovit: *Præclaram victoriam ratus, in qua plus esset clementia, quam crudelitas.* Cornelius Nepos in *Timoleonte*. *Prohè etiam gnarus, novum imperium inchoanti utilem esse clementiam famam.* Tacit. hist. lib. 4. c. 63. *& si egregium est hostem dejicere, non minus esse laudabile infelicis scire misereri.* Valerius Max. lib. v. Cæterùm de Saxonibus utriusque *Albis ripæ* accolis in *Galliam & Germaniam* deportatis, supra diximus in monumento *Bocæ §. 7.* *Bonfinius* etiam in remotiores provincias trajectos memorat, *Decad. I. lib. 9.* *Non solum, inquit, è Saxonibus abducti obsides Principum filii, sed ut eorum vires honestius extenuarentur, multa quoque ex his in Daciam, Pannoniam, diversasque regiones deducta colonia, quarum adhuc innumera Sarmatiam, ulterioremque Daciam incolunt.* Secutus nimirum hac in re *Carolus* exemplum veterum Romanorum: *Tiberius* namque ex his ipsis locis, ubi *Drusus* adversus *Sicambros* castellum *Alifonem* posuerat, *Sicambros* traduxit in *Galliam*, atque in proximis *Rheno agris* collocavit. *Sueton.* in *Aug.* cap. 23. *Quantus* autem eorum, quos in *Gallias* *Tiberius* trajecit, numerus fuerit, *Eutropius*, quem sequitur *Lipsius* libro 1. de magnitud. Rom. & *Cluverius*, memoriam prodidit lib. 7. *Tiberius* quadringenta millia captivorum ex *Germania* transfudit, & supra ripam *Rheni* in *Gallia* collocavit. Eodem usus consilio *Probus Imp.* teste *Vopisco*, accepit sedecim millia *tyronum*, (è *Germanis nostris*) quos omnes per diversas provincias sparsit, ita ut numeris vel limitaneis militibus, quinquagenos vel sexagenos

genos interfereret, dicens: sentiendum esse, non videndum, cum auxiliaribus barbaris Romanus iuvatur. De Vandalis & Burgundionibus à Probo devictis, & in Britanniam deportatis, Zosimus lib. 1. De Francis à propriis ex origine sedibus avulsis, ut in desertis Gallie regionibus collocati, etiam pacem Rom. Imperii cultu juvarent, & arma delectu, Panegyrici, Constantino Imp. & Maximiniano Aug. dicti, meminerunt.

